

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת שלח תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 437

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

לכבד את הקדוש ברוך הוא בעניית אמן

בדרך כלל בבואנו לעודד ולחזק את קיום המצוות, אנו מתבוננים במעלותיהן ומצביעים על זכותיהן, הן בזה והן בבא. כך גם בפתיחת למיד התורה מדי בקר, מיד לאחר פרשת התורה, מונים אנו את המצוות "שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא..."

הדבר נכון גם, ואף במיוחד, בעניינה של מצוות עניית אמן. במסגרת עלון זה אנו עוסקים רבות בגדלתה של עניית אמן ובגדל שורה, ואולם באמת אין מי שיוכל לשער ולהשיג עצם חביבותה וחשיבות עניינה, ואין לנו אלא דברי חז"ל ואשר נוסף עליהם בספרים הקדושים, שכלם גם יחד האירו עינינו ולמדונו עד היכן הדברים מגיעים.

אולם, שימה עלינו לזכר שיש גם בחינת "סור מרע". לפעמים נחוץ לדעת ואף לפרסם כי בגדל החשיבות והזכות באמירת אמן, באותה מדה יש להזהר מפני זלזול בה. זהו דבר חמור עד מאד, ודי אם נזכיר בזה את דברי הזהר הקדוש (וילף רפה ב) פי מי שאינו נזהר לענות אמן בכונה, הרי זה מבזה את השם יתברך, ועליו הפתוב אומר (שמואל א' ב ל): "ובז' יקלו".

נורא הדבר למתבונן! הזהר מכנה את מי שאינו נותן לבו ומוחו לענות אמן כראוי כ"מבזה את ה'", כלומר כמחלל שם שמים, פשוטו כמשמעו! לדברי הזהר נחשב הוא, חלילה, כעובר על העברה החמורה ביותר שאין עליה שום פפירה בעולם הזה; "חלול השם".

בהתבונני בפרשת שלח, בדברי הקדוש ברוך הוא למשה בתוכחתו לאחר חטא המרגלים (במדבר יד יא): "עד אנה ינאצני העם הזה", עלה בדעתי בסייעתא דשמיא רמו; ראשי התבות הללו עולים בגימטריה צ"א כגימטריה של אמן, והרי זה בדברי הזהר הקדוש שהזלזול באמן גורם לנאיץ שם שמים, חלילה. ומה תואמים הדברים עם המשך הפסוק: "ועד אנה לא יאמינו ביי", לפי שאין בהם 'אמן' שהיא יסוד האמונה.

אולי לכן נקט השלחן ערוך (או"ח ככד ז) בטוי חמור שאין לו אף ורע, על אודות מי ששח שיחת חלין בשעת חזרת הש"ץ, וזה לשונו: "ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשא", שברי שיחה בשעת חזרת הש"ץ גורמת לזלזול בעניית אמן, ומתוך כך לחלול שם שמים אשר אין קושה ממנו. כך הוא היחס גם למי ששח בשעת אמירת קדיש, כפי שהביא המשנה ברוך (נו ס"ק א) בשם מדרש, שרבי חמא פגש את אליהו הנביא ועמו אלפי גמלים טעונים באף וחרמה המיעדים עבור המדברים בשעת אמירת קדיש. מבחיל למתבונן!

'מדה טובה מרבה' - אם נקבל על עצמנו לכבד את שם ה' בעניית 'אמן' כהלכתה, נזכה לכל הברכות האמורות בשלמות. אמן.

בקריאת "פי מכבדי אכבד",

אוריאל מילר

תפלה על כבוד שמים מופה בסליחה ובמחילה

"ויאמר ה' סלחתי כדברך" (ד כ)
לכאורה, די היה שיכתב "ויאמר ה' סלחתי", ומה פשר התוספת "כדברך"?

החזקה מלפנין פרש כי בכך הבטיח הקדוש ברוך הוא הבטחה נצחית, שפכי שפלה לישראל שמים שאלא יתחלל, באומרו (לעיל פס' טו-ז): "ואמרו הגוים...; מבחתי יכלת ה' להביא את העם הזה אל הארץ אשר גשבע להם וישחטם במדבר". כך אכריז "סלחתי" בכל הדורות, לכל יהודי שיכונן תפלתו "כדברך" - למען כבוד שמים שלא יתחלל.

רבי שאול בראך, רבה של קאטווי, הוסיף וביאר כי לכך כונן רש"י פאשר פרש: "סלחתי כדברך" - בשביל מה שאמרת...; שפך אמר הקדוש ברוך הוא למשה: העבדה שקבלתי תפלתה וסלחתי לישראל אינה נובעת מכח זכותיה וממעלתה הרמה, אלא רק "בשביל מה שאמרת" - שלא יתחלל שמי. על כן, כל יהודי שיתפלל באופן זה מבטח לו שתפלתו תתקבל. מטעם זה נהגו ישראל לפתח את תפלות יום הכפורים בהזכרת הפסוק: "ויאמר ה' סלחתי כדברך" [לאחר תפלת כל נדרי, קדם תפלת ערבית], כדי להזכיר את ההבטחה הנצחית הטמונה בו, שתפלה על כבוד שמים מתקבלת בכל עת (אור לשמים; משמרת אלעזר' חלק עשרת הימים אות קז).

משה התפלל רק על יהושע

"ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (יג טו)
רש"י הביא את דרשת חכמים (סוטה לד ב) שמשך התפלל על יהושע: "ה-ה יושעך מעצת מרגלים". ויש להבין: מפני מה התפלל רק על יהושע ולא על כלב ויתר המרגלים?

פרש החיד"א: רבי שלמה אסתרוב באר שתפלת משה לא הייתה שיהושע לא יגדר אחר עצת המרגלים, שכן בהכירו בגדלותו ידע שאין לחשש מכו. אלא שחשש משה שפא כשיראו המרגלים שאין הוא משתף פעולה עמם, יבקשו לפגוע בו, וכך התפלל עליו שיציל מעצתם. לאור זאת מוכן מדוע לא הצרף להתפלל על יתר המרגלים, שכן כלם לא התנגדו לעצה וממילא לא היה חשש לשלומם, ואף כלב שהתנגד - הרי דאג להסתיר דעתו מחבריו כל עוד היה עמם בדרך, כפי שפרש רש"י להלן יד כז (נחל קדומים).

תפלת כלב בן יפנה בחברון

"ויעלו בנגב ויבאו עד חברון ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק והחברון שבע שנים נבנתה לפני צען מצרים" (יג כב)

פתח הכתוב בלשון רבים - "ויעלו בנגב", והמשיך בלשון יחיד - "ויבאו עד חברון". מכו למדו חכמים (סוטה לד ב, הובא ברש"י) שכלב סטה ממסלול המרגלים וביא לבדו לחברון ונשתטח על קברי אבות ואמר להן: 'אבותי בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים'.

נחלקו הפוסקים בנוגע להשתטחות על קברי צדיקים, האם מתר לפנות לצדיק ולבקש ממנו שימליץ טוב בעדו לפני ה', או שפא אין לפנות בלתי לה' לבדו - שישמע את בקשתנו בזכות הצדיק הטמון במקום (ראה פמ"ג אורח א"א תקפא טז)

מדברי הגמרא שפאשר השתטח קבל על קברי האבות בקש מהם "בקשו עלי רחמים", משמע לכאורה שמתר לבקש מהצדיקים, אך כתב המהר"ם שיק שהסוברים שפאסור לעשות כן יבארו שכלב לא בקש מהאבות שימליצו טוב בעדו, אלא בקש שבכך שהוא נושא תפלה על קברם תתעורר זכותם, ומתוך כך יעמדו מליצים טובים שימליצו בעדו שתפלתו תתקבל בקרבים וברצון (ש"ת מהר"ם שיק אורח א"א רצג).

'אמן' אחת ראוייה - שוה הכל!

"ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אותה טובה הארץ מאד מאד" (ד כ)

בעלות רבי מנחם מנדל מוויטבסק לארץ הקדש אמר:

כל זמן שהייתי דר בחוץ לארץ הייתי משתוקק להתפלל ולו תפלה אחת ראוייה לפני בורא העולם. עתה כשבאתי לארץ הקדש והחפתי כתוצאה מאוירה המחכים (ראה ב"ב קנה ב), נוכחתי להבין שלהתפלל תפלה משלמת זהו דבר בלתי אפשרי, ומחל אני כי הלואי שאזכה לענות ולו אמן אחת כראוי.

ואכן, כבר אמר אחד מהקדושים, שאם היה יודע שענה בכל ימי חייו ולו אמן אחת כראוי - לא היה דואג כלל (אילנא דחיי - אור הגר' אות לא).

הקדיש שנאמר לאחר ארבעים וחמש שנה

בהיותי ילד רגיש במיוחד גרמה לי עבדה זו להתרגשות גדולה, ופעם אחת לא הצלחתי לעצור בעד דמעותי והתחלתי לבכות. גברתי סאווִיצקי שאלה אותי לפשר בכי, ואמרתי לה בתמימות כי אני בוכה עליה; כואב לי לראותה מצטערת ומתנגעת כל כך לעזר לנו הילדים היתומים.

'כיצד אוכל לשלם לך על מסירות נפשך?' שאלתי את גברתי סאווִיצקי, ועיניה הצטעפו בדמעות. ארכו לה כמה רגעים עד שהשיבה, תוך שהיא שוקלת את מלותיה: 'יצחק'ל היקר, דע לך כי אין לי בנים, ולאחר מאה ועשרים לא יהיה מי שיאמר עלי קדיש. אם תרצה להשיב לי טובה אבקש ממך שלאחר פטירתך מן העולם תאמר אחרי קדיש'.

כילד, באותם רגעים לא הבנתי מספיק את משמעות דבריה, וגרבות הימים הם נדחקו לירכתי זכרוני. יכלתי לשפך מהבטחתי, אלמלא לפני כמה ימים, בליל שישי האחרון לאחר שעליתי על יצועי בביתי, ראיתי לפתע בחלומי את גברתי סאווִיצקי, כשהיא יושבת על ספה בחדר בלתי מכר ואומרת לי: 'יצחק'ל, הגיע הזמן שתקיים את הבטחתך!'

הקצתי בבהלה משנת. במשך עשרות שנים לא שמעתי על אותה אשה מפלאה, וכלל לא ידעתי אם היא בין החיים. החלום היה לי מוזר ביותר, ספרתי אותו לרעייתי שתחיי ושבתי לישון.

למחרת בבקר יצאתי לתפלת שחרית, ובעקול הרחוב הבחנתי לפתע במודעת אבל טריה. המלים שנכתבו על גבי המודעה גרמו לי להלם מחלט; במודעה נכתב כי מרת סאווִיצקי עליה השלום נפטרה, והלוותה תתקיים היום בשעה אחת עשרה בבקר.

הגעתי להלויה ובקשתי לומר קדיש. מטסרבתם לא התעקשתי, אף מאז ואילף, ובעזרת ה' לארף השנה הקרובה אמר קדיש אחריה."

ר' יצחק סים את ספורו והותיר את בני שיחו המומים. מסתבר, כי דודתם הצדקת זכתה בזכות עצומה שמעטים זוכים לה - לרדת מהעולם העליון ולהעביר מסר לעולם הזה. אף על פי שהיו בני משפחה שיאמרו קדיש אחריה, חשוב היה לה כי דוקא הילדים שעבור גדולם מסרה את נפשה יאמרו אחריה קדיש, שהרי כבר אמרו חכמים (סנהדרין יט ב): "כל המגדל יתום בביתו מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו".

מתוך: שיעור שנמסר ביום ו' ה' בחשון תשפ"א

- אשר התעסקו בסדרי קבורתה, ומלבדם עוד מתי מעט מכרים.

במהלך ההלויה הפתעו בני המשפחה כאשר יהודי חסידי בלתי מכר נגש אליהם ובקש בעדינות לומר קדיש אחר הנפטרת. כיון שהם לא הכירוהו, דחוהו על אתר בטענה כי כבר יש מי שיאמר קדיש בעבורה.

אכזבה פשטה על פניו של החסיד, אולם הוא לא אמר מלה. הוא המשיך ללוות את הנפטרת במשך כל מהלך הלויה עד הקבורה, ומיד לאחר הקבורה נעלם מהמקום מבלי להודיע את שמו ואת פשר הפרוהו עם הנפטרת.

בשבוע שלאחר מכן ישבה אחותה של הנפטרת שבעה פאשר בניה שוהים לצדה, והנה שוב הופיע אותו יהודי חסידי. הוא התישב בבית האבלים והחל בספורו:

"שמי הוא יצחק לנדאו", פתח האיש, ועיניו התמלאו בדמעות, "הגעתי לארץ בחדש טבת תש"ה כילד בן עשר ללא קרוב וגואל. אבי רבי צבי יוסף זכר צדיק לברכה ואמי עליה השלום הצליחו להתאחד אתנו בארץ הקודש לאחר גלגולים וטלטולים רק לאחר כחמש שנים, בשנת תש"י.

במשך חמש שנים הסתובבתי בארץ הקודש כנער צעיר 'יתום חי', ללא אב וללא אם, כאשר בשלב מסים ההשגחה העליונה הוליקה אותי לירושלים. למדתי בתלמוד תורה 'בבנה', ובית סנהדריה' היה לביתי.

הגענועים לאמי, שעד אז שרפו את לבי, נרגעו במקצת עם כניסתי לבית סנהדריה', כאשר התקבלתי במאור פנים ובחם על ידי המנוחה הגב' סאווִיצקי ששמשה בו כ'אם בית'. היא היתה מסורה לילדים היתומים ממש כמו אמא; מבשלת להם ארוחות חמות ומזינות, מקשיבה לספוריהם ולהגייהם, מרגיעה את פחדיהם ומסייעת להם בדברים גדולים כקטנים.

אחת מהמלאכות הקשות שנטלה על עצמה היתה לדאג לנקיון ראשיהם של הילדים. 'תומי השואה סבלו סבל מר מהכנים שרחשו על ראשיהם, לאחר שנים של הזנחה, וגברת סאווִיצקי, כמו אמא של ממש, לא עמדה מנגד. למרות הקשי הגדול שבדבר, היא ישבה במשך שעות וטפלה בנקיון ראשיהם של הילדים ולא נחה עד שהשלמה המלאכה.

גם בי היתום הקטן היא טפלה במסירות,

את המעשה שלפנינו ספר מגיד השעור הנודע הרה"ג רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א מירושלים, אשר שמעו מפלי ראשון ואף אמת את פרטיו לאשורם. המעשה נשמע מפי אחד מהמנוחמים בשבעה על פטירתו של הרב הצדיק רבי יצחק לנדאו זצ"ל, מי שזכה לשמש בקדש את הרה"ק מהר"א מבעלזא, ולימים אף נהל את ישיבת בעלזא בירושלים.

בחדש טבת בשנת תש"נ הסתלקה לבית עולמה בשיבה טובה האשה החשובה והצדקת מרת צביה סאווִיצקי עליה השלום

אכזבה פשטה על פניו של החסיד, אולם הוא לא אמר מלה. הוא המשיך ללוות את הנפטרת במשך כל מהלך הלויה עד הקבורה, ומיד לאחר הקבורה נעלם מהמקום מבלי להודיע את שמו ואת פשר הפרוהו עם הנפטרת.

'בית סנהדריה' בירושלים

מבלי שהותירה אחריה זרע של קימא. אשה צדקת זו שמשה בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה כאם בית בבית סנהדריה' אשר שכן בשכונת 'קטמון' הירושלמית, עד שהעתק לשכונת 'עין כרם' ובה הוא פועל עד עצם היום הזה. בית זה שמש מחסה לעשרות ילדים יתומים מאב ואם שנצלו מהמלחמה ונותרו ללא קרוב וגואל. בו היו הם ישינים וסועדים את ארוחותיהם, ממנו היו יוצאים בבקר למקום המודיהם, ואליו היו שבים אחר הצהרים וסועדים לבם בארוחה חמה ומשביעה.

הלוותה של גברת סאווִיצקי התקיימה ביום ששי חרפי בימי טבת הקצרים, ומטבע הדברים היתה מעושת משתתפים. היו אלו בעקר משפחתם של אחיניה - בני אחותה

מִצְוֹת 'מֵאָה בְּרַכּוֹת' (ד)

**שְׁוֵי הַבְּרַכּוֹת
שֶׁמְבָרֵךְ הָאָדָם
בִּימֵי חַיָּו**

לפי דברי חכמים (חלין פז א) שְׁוֵיָה של כל בְּרַכָּה הוא עֲשֵׂרָה זְהוּבִים, חֲשֵׁב ה'חֲתָם סוֹפֵר' כִּי מִי שֶׁמְקַפֵּיד לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרַכּוֹת בְּכָל יוֹם, יִזְכֶּה לְצַבֵּר בְּמִשְׁךְ חֲמִשִּׁים וְשִׁבְעֵי שָׁנִים - מִיּוֹם הַכְּנָסוֹ לְמִצְוֹת וְעַד הַגִּיעוֹ לְגִיל שִׁבְעִים - שֶׁכֵּר עֲצוֹם שֶׁל שְׁמוֹנֶה עָשָׂר מִלְיוֹן וּמֵאָה וְחֲמִשָּׁת אֲלָפִים זְהוּבִים [18,105,000] (תּוֹרַת מֹשֶׁה הַשְּׁלֵם פְּרֻשַׁת עֶקֶב).

ואולם, יֵשׁ שֶׁהֵעִירוּ כִּי כְּנֶרְאָה נִפְלָה טְעוֹת סוֹפֵר בְּדַבְרֵי ה'חֲתָם סוֹפֵר', שֶׁכֵּן מַחֲשׁוֹב מְדַקְדָּק עוֹלָה כִּי הַמְבָרֵךְ מֵאָה בְּרַכּוֹת מְדִי יוֹם בְּמִשְׁךְ חֲמִשִּׁים וְשִׁבְעֵי שָׁנִים יִצְבֹּר לְזִכּוֹתוֹ שְׁנֵי מִלְיוֹנֵי זְהוּבִים יוֹתֵר מֵהַסְּכּוֹם שֶׁנֶּקֶב ה'חֲתָם סוֹפֵר', כְּלוּמֹר: עֲשֵׂרִים מִלְיוֹן וּמֵאָה וְחֲמִשָּׁת אֲלָפִים זְהוּבִים [20,105,000] (הַעֲרָה כו שָׁם).

הָאָמֵן קוֹבַעַת אֶת הַשְּׂכָר

בְּנוֹגַע לְדַבְרֵי חֲכָמִים כִּי עֲרַפָּה שֶׁל כָּל בְּרַכָּה הוּא עֲשֵׂרָה חֲדָשׁ הַשִּׁ"ף (חו"מ שפב ד) יסוד גדול: "אִין לְאָדָם שֶׁכֵּר בְּרַכָּה עֲשֵׂרָה זְהוּבִים, אֲלֵא עַל בְּרַכָּה שֶׁמְבָרֵךְ בְּפָנֵי אַחֵרִים וְעוֹנִים עֲלֵיהֶּ אָמֵן, אֲבָל בְּרַכָּה שֶׁמְבָרֵךְ בֵּינוּ לְבֵינוּ - לֹא".

מְדַבְרֵי חֲכָמִים (בְּרַכּוֹת נה ב): "גְּדוֹל הַעוֹנָה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ", לְמַד רַבּוּנוּ תָּם שֶׁאֵם שֶׁכֵּר בְּרַכָּה הוּא עֲשֵׂרָה זְהוּבִים, קָל וְחֹמֵר שֶׁשֶׁכָּרָה שֶׁל כָּל אָמֵן הוּא עֲשֵׂרָה זְהוּבִים. לְפִיכֵן, הוֹרָה שְׁמִי שֶׁקְרָאוּהוּ לְעֵלוֹת לְתוֹרָה וְעִמַּד אַחֵר וְעָלָה בְּמִקּוּמוֹ, הַעוֹלָה אֵינּוּ צְרִיךְ לְשַׁלֵּם כְּלוּם לְזֶה שֶׁקְרָאוּהוּ לְעֵלוֹת, שֶׁהֵרִי יוֹכֵל הוּא לְעֵנּוֹת אָמֵן עַל הַבְּרַכּוֹת וּבְכֵן לֹא לְהַפְסִיד כְּלוּם (תּוֹסֵפוֹת ב"ק צא ב ד"ה וְחִיבוֹ).

שְׁוֵין שֶׁל מֵאָה הַבְּרַכּוֹת

בְּמִסְכַּת חֲלִין (פז א) אָמְרוּ חֲכָמִים כִּי שֶׁכָּרָה שֶׁל כָּל בְּרַכָּה הוּא עֲשֵׂרָה זְהוּבִים, וְלָכֵן הַחוֹטֵף בְּרַכָּה מַחְבְּרוּ חֲבִיב לְשַׁלֵּם לוֹ עֲשֵׂרָה זְהוּבִים. עֲשֵׂרָה זְהוּבִים הֵם סְכּוּם פְּסָף גְּדוֹל מְאֹד, שֶׁכֵּן בְּזִמְנוֹ הַתְּלֻמוּד דִּי הִיָּה בְּשְׁמוֹנֶה זְהוּבִים בְּלִבָּד לְכִסּוֹי הוֹצֵאוֹת מְזוֹנְתֵיו וּמַלְבוּשָׁיו שֶׁל אָדָם לְמִשְׁךְ שְׁנֵה תְּמִימָה (רָאָה ר"ש פָּאָה ח ח).

הַרְמ"ע מְפָאֵנו חֲשָׁב וּמְצָא כִּי בְּאִמְרַת מֵאָה בְּרַכּוֹת בְּיוֹם נוֹתְנִים אָנּוּ "כִּפּוֹר נִפְשׁ לְכָל נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל", וְכַדְלָהֶלֶן: עֲרֻכּוֹ שֶׁל זְהוּבִים הוּא עֲשֵׂרִים וְחֲמִשָּׁה זוּ (ב"מ מד ב) וְעֲרֻכּוֹ שֶׁל זוּ הוּא עֲשֵׂרִים וְאַרְבַּעַה אֲסָרִים (קְדוּשִׁין יב א), נִמְצָא שֶׁבְּכָל זְהוּבִים יִשְׁנֵם שֵׁשׁ מֵאוֹת אֲסָרִים [24X25]. הֵרִי שֶׁבְּאִמְרַת מֵאָה בְּרַכּוֹת שֶׁשְׁוֵין אֲלֵךְ זוּ מִשְׁתַּפְּרִים אָנּוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֲלֵךְ אֲסָרִים - אֲסָר כְּנֻגַד כָּל נִפְשׁ מִשְׁשִׁים רְבּוּא [שֵׁשׁ מֵאוֹת אֲלֵךְ] נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל. חֲשַׁבּוֹן מְפָלָא זֶה אִף נִרְמָז בְּלִשׁוֹן הַפְּסוּק (בְּמִדְבָר ל א): "לְאֲסָר אֲסָר עַל נַפְשׁוֹ" - אֲסָר כְּנֻגַד כָּל נִפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל (מֵאֲמָרֵי הַרְמ"ע מְפָאֵנו, מֵאֲמָר צְבָאוֹת ה', ח"ג אוֹת ד').

עַל פִּי הָאָמֹר שֶׁעֲרַפְנוּ שֶׁל מֵאָה בְּרַכּוֹת הוּא אֲלֵךְ זְהוּבִים, בְּאֵר ה'תּוֹרַת חִיִּים' (ב"ק צא ב) אֵת דְּבָרָיו שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּתַהֲלִים (פד יא): "כִּי טוֹב יוֹם בְּחֻצְרֵךְ מֵאֲלֵךְ בְּחַרְתִּי הַסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֲלֵךְ"; כָּל "יוֹם" שֶׁהִנְגִי זֹכֶה לְהִיּוֹת "בְּחֻצְרֵךְ" - בְּבֵית הַכְּנֻסֶת, "טוֹב" הוּא לִי "מֵאֲלֵךְ" זְהוּבִים שֶׁיִּכּוֹל הִיִּתִּי לְהַרְוִיחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכֵּן בְּכֵן שֶׁאֲשַׁכֵּים וְאַעֲרִיב לְהַתְּפַלֵּל בְּחֻצְרוֹת ה' אוֹכֵל לְהַשְׁלִים אִמְרַת "מֵאָה בְּרַכּוֹת" שֶׁבְּעוֹרָן אֲקַבֵּל אֲלֵךְ זְהוּבִים בְּעוֹלָם הַבָּא. לְפִיכֵן: "בְּחַרְתִּי הַסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֲלֵךְ", וְלִקְבֵּל שֶׁכֵּר עֲצוֹם זֶה בְּעוֹלָם הַבָּא.

מִשְׁקַל הַצְּמִידִים שֶׁאֲלֵיעוֹר הַעֲנִיק לְרַבֵּקָה

רַבּוּנוּ יְהוּדָה הַחֲסִיד אָמַר כִּי הַמְקוֹר לְדַבְרֵי חֲכָמִים, שְׁוֵיָה שֶׁל כָּל בְּרַכָּה הוּא עֲשֵׂרָה זְהוּבִים, הוּא בְּפִסּוּק הַמִּתְאָר אֵת הַתְּכַשִּׁיטִים שֶׁנִּתְּנוּ אֲלֵיעוֹר לְרַבֵּקָה בְּשַׁעֲרֵה שְׁנוּכַח לְדַעַת כִּי רְאוּיָה הִיא לְהִנְשֵׂא לְיִצְחָק (בְּרַאשִׁית כד כב): "וַיִּקַּח הָאִישׁ גִּזְם זָהָב בְּקַע מִשְׁקָלוֹ וּשְׁנֵי צְמִידִים עַל יְדֵיהֶּ עֲשֵׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם". פֶּרַט הַכְּתוּב אֵת מִשְׁקַל הַצְּמִידִים, לְלַמְּדֵנוּ שֶׁהַצְּמִידִים לֹא נִתְּנוּ לְרַבֵּקָה כְּמִתְנַה אֲלֵא כְּתִשְׁלוֹם עַל כֵּן שֶׁבְּזִכּוֹתָהּ עֲתִיד הוּא לְבָרֵךְ אֵת ה' עַל שֶׁהֲצִלִּיחַ דְּרַכּוֹ, בְּאוֹמְרוֹ (שם כז): "בְּרוּךְ ה' אֲלֵךְ אֲבִרְהֵם", וְכִיּוֹן שֶׁלְמַדּוֹ אֲבִרְהֵם רַבּוּ כִּי שְׁוִיָה שֶׁל בְּרַכָּה הוּא עֲשֵׂרָה זְהוּבִים, שֶׁלֵּם לָהּ בְּשְׁנֵי צְמִידִים שֶׁמִּשְׁקָלָם הַכּוּלֵּל הִיָּה 'עֲשֵׂרָה זָהָב' (אוֹר זְרַע' הַלְכוֹת כְּסוּי הַדָּם טצט).

מְקוֹר נוֹסֵף לְשְׁוִיָה שֶׁל הַבְּרַכָּה לְמַד רַבּוּנוּ יְהוּדָה הַחֲסִיד מֵהַפְּסוּק (בְּמִדְבָר ז ד): "כִּף אַחַת עֲשֵׂרָה זָהָב מְלֵאָה קִטְרֹת". הַקְּטָרֹת נִחְשָׁבַת כְּבְרַכָּה (רָאָה יִשְׁעִיָהוּ סו ג), וּמִכֵּן שֶׁצִּוְיָה הַתּוֹרָה לְקַחַת אֵת הַקְּטָרֹת בְּכֵף שְׁוִיָה עֲשֵׂרָה זְהוּבִים, לְמַדּוּנוּ שְׁוִיָה כָּל בְּרַכָּה הוּא עֲשֵׂרָה זְהוּבִים (שם). אִף ה'כָּל בּו' (ס' חח) לְמַד אֵת שְׁוִיָה הַבְּרַכָּה מִפְּסוּק זֶה, אֲלֵא שֶׁדְּרָשׁ זֹאת בְּאִפְסוֹן אַחֵר: "כִּף אַחַת" כָּל אַחַת מ'כִּף' [בְּגִימְטְרִיָה מֵאָה] הַבְּרַכּוֹת, שְׁוִיָה 'עֲשֵׂרָה זָהָב'.

אַצְטְרַפִּיּוֹת וְזִכּוּס.

כִּיצַד מְצַטְרַפִּים?
מִתְקַשְּׂרִים לְמוֹקֵד "דְּרָךְ אֲמוּנָה"
03-91-7-91-91
• מְקוֹשִׁיבִים לְכָלְלֵי הַמִּיזִם בְּשִׁלּוּחָה 1.
• נִרְשָׁמִים לְמִיזִם בְּשִׁלּוּחָה 2
(בִּין הַשָּׁעוֹת 20:00-22:00) וְנִכְנָסִים לְהַגְרָלָה.

אַבְרָךְ יִקְרֵ!
הַצְּטְרַף גַּם אֶתְּהָ לְמִיזִם "דְּרָךְ אֲמוּנָה" וְהַקְדֵם לְבוֹא לְבֵית הַכְּנֻסֶת לְהַשְׁלִים בְּעֵנִית אָמֵן אֶת בְּרַכּוֹת הַשְּׁחֹר שֶׁל הַמִּתְפַּלְלִים.

חֹתְמִים כָּל בְּרַכָּה ב'אָמֵן'

כֶּשֶׁם שֶׁהַחֲתִימָה מַעֲנִיקָה תִּקְוָה לְשִׁטְר, כֵּן הָאָמֵן מַעֲנִיקָה תִּקְוָה לְבְרַכָּה

(עֲלֻמוֹת אֲפִרִים) [לְבַעַל הַכְּלִי יִסְר'] ח"ג נִמְאָר (תס).

שלא יחסרו אמונים

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין היה משכים לבוא להיכל ישיבת פוניבז' שעה ארצה לפני התפלה כדי להכין את עצמו לתפלה. מדי בקר היה מגיע בחור לומר לפניו ברכות השחר כדי שלא יחסרו לו אמונים (עמוד היראה והעבודה עמ' 67).

ברכה הפוללת את הכל

זהירותו של המשגיח של ישיבת לייקווד, רבי נתן ווכטפויגל, באמירת הברכות היתה מופת לרבים. כן, לדגמה הקפיד ללבש כובע עליון בכל פעם שבדרך ברכה. את ברכות השחר נהג לברך בקול, והקפיד שיהיה מי שיענה אחריו אמן. במיוחד הרים את קולו בסיומן: "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל", כשנשאל על כך הסביר: "הן ברכה זו כוללת את הכל!" (לקט רשימות בעניני תפלה עמ' רה).

עסוק עם רוחים עצומים

מדי יום היה החסיד המפלא רבי זלמן בריזל מתיצב בבית המדרש שעות מספר לפני התפלה. בהתקרב זמן התפלה, כאשר החל ההיכל להתמלא במתפללים ובילדי תשב"ר שבאו להתפלל בבית המדרש, היה ר' זלמן מזמן עצמו למלאכה שכלה רוחים עצומים, והיא - עגנת אמן אחר ברכות השחר של המתפללים.

וכך היה עושה: עטוף בטלית ומעטר בתפלין יושב היה ר' זלמן במקומו שבקדמת בית המדרש, כחונני העומד מאחורי קפתו וגורף רוחים עצומים בכל רגע ורגע... תור ארץ של 'קנים עם גערים' משתרך לפניו - כלם באים להשמיע את ברכות השחר לאזני הכריות, כאשר על כל אמן ואמן שנפלה בחלקו היה שש ושמה כמוצא שלל רב.

בימים שרבו האדמו"ר בעל הארחות אהרן מפניסק קארלין היה שוהה בירושלים ומתפלל בבית המדרש, היה גם הוא מצטרף ומתישב בפשטות על הספסל לצדו של ר' זלמן. יחדו היו מרזים את צמאונם האדיר באמונים היוצאות מפיות המתפללים (ר' זלמן עמ' 175).

לאמונים על עריכת עלון וכל מאמינים,

עליכם השלום והברכה, אמן ואמן!

גדול ונכבד הוא עלונכם היקר וכל מאמינים, מלא וגדוש במאמרים יקרים ונפלאים. ועתה הגדלתם עשות פלאי פלאים, בברור מקיף על 'מאה ברכות הנאמרים'.

בעת שעניתי בדבריכם המאירים, ראיתי שהבאתם בין הדברים, דברי חכמים מן המדרשים, שדרשו את הפסוק: "ונאם הגבר הקם על" - "דברי דוד האחרונים", ואמרו שמכך ש"על" בגימטריה "מאה" לומדים, שאת מאת הברכות שעליהן אנו מצוים, תקון דוד המלך שדבריו חיים וקיימים.

וחשבתי על פי אלו הדברים, שלכך מברכים חתן מצוות בן י"ג שנים, שיכנס ל"על תורה ומצוות" בגימטריה, "על" - רמז ל"מאה ברכות" האמורים, שמכאן ואילך כל הימים, מחיב הוא לאומרו בשיר ורגנים.

ברב תודה, הוקרה והערצה,

י.ש.כ.
בורו פארק.

נתן לשלח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלוא

הרב שמואל הומינר זצ"ל

רבי שמואל
הומינר
י"ט בסיון תשל"ז

בין הצדיקים שהתהלכו בדור האחרון בירושלים של מעלה, בלטה דמותו של הצדיק רבי שמואל הומינר זצ"ל. רבי שמואל היה ידוע כעובד ה' מפלא אשר מנעוריו עד אחרית ימיו היה דבוק בה' יתברך ובמצוותיו בצורה כה מפלאה. עקב זהירותו המיוחדת שלא לדבר לשון הרע כנוהו רבים "ה'חפץ חיים" דירושלים.

נולד בירושלים בכ"ה בתשרי תרע"ד לאביו רבי מרדכי זאב. למד בישיבת 'עץ חיים', והיה מתלמידיו של בעל 'אבן האזל'. היה ידוע במדת האמונה והבטחון שלו, ושגור היה בפיו שעל כל פעלה גם הקטנה ביותר, יש מצוה להתפלל להשם יתברך שתעלה כהגון.

חבר ספרים רבים, ביניהם: 'עבד המלך' על התנ"ך; 'עקרי דינים' - קצור ספר 'חפץ חיים'; 'עולת תמיד' - על עניני ברכות ותפלות. נפטר בירושלים בי"ט בסיון תשל"ז והובא למנוחות בהר הזיתים.

לתת רוח בין ברכה לברכה

"צריך לזהר מי שמברך ברכת השחר או ברכת המזון וכיוצא בזה, ויש בקסמו לו מי שעונה אמן על ברכתו, שלא יתחיל מיד ברכה שאחריה, שעל ידי כן מפסידו מלענות אמן, ואם יענה אמן הרי היא אמן ותומה חליה, אלא ימתין עד שיענה השומע אמן" (מורא מקדש' [לר"ש הומינר] אות נה).

עגנת אמן מצוה מן התורה

העונה אמן על ברכה מקיים בכך מצוה מן התורה, אף כאשר החיוב לברך ברכה זו אינו אלא מדרבנן. שכן את החיוב לענות אמן דרשו חכמים מן הפסוק (דברים לב ג): "כי שם ה' אקרא - הבו גדל לאלהינו" - בשעה שאני מזכיר שם ה' בברכה, אתם 'הבו גדל' בעגנת אמן" (ילקוט שמעוני האזינו תתקמב; רש"י ברכות כא א ד"ה כי שם), ונתן ללמד מכך כי אף כאשר המברך אינו מחיב בברכה אלא מדרבנן, מצוה התורה על השומע לענות אחריו אמן, שהרי הזכיר המברך שם שמים בברכתו ונתקיים בו: "כי שם ה' אקרא" (עבד המלך' דברים לב ג).

מאה ברכות משפיעות קדשה ויראה

"אדם המברך מדי יום מאה ברכות במתינות זוכה על ידי כך שתשרה עליו קדשה עליונה ויראה טהורה" (עבד המלך' דברים י כ).